

*Гончаренко В. С.,
аспірант Академії адвокатури України*

ЧЛЕНСТВО УКРАЇНИ В СОТ ЯК МІЖНАРОДНО-ПРАВОВА ПЕРЕДУМОВА ЗДІЙСНЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ІНОЗЕМНИМИ АДВОКАТАМИ НА ЇЇ ТЕРИТОРІЇ

В статті розглядаються міжнародно-правові передумови здійснення професійної діяльності іноземними адвокатами на території України, обумовлені глобалізаційними процесами та її членством в Світовій організації торгівлі.

Ключові слова: *Світова організація торгівлі, Генеральна угода про торгівлю послугами, юридичні послуги, іноземний адвокат, транскордонна адвокатська діяльність.*

В статье рассматриваются международно-правовые предпосылки осуществления профессиональной деятельности иностранными адвокатами на территории Украины, обусловленные глобализационными процессами и её членством во Всемирной организации торговли.

Ключевые слова: *Всемирная организация торговли, Генеральное соглашение по торговле услугами, юридические услуги, иностранные адвокат, трансграничная адвокатская деятельность.*

Із набуттям чинності в 2012 році Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» [1] в правовому режимі здійснення професійної діяльності іноземними адвокатами на території України відбулися суттєві зміни. Відповідно до статті 59 вказаного законодавчого акту адвокати іноземних держав отримали можливість здійснювати професійну діяльність в Україні, користуючись при цьому правовим статусом, гарантіями адвокатської діяльності та організаційними формами адвокатської діяльності, передбаченими законодавством для адвокатів в Україні. Лібералізація доступу іноземних адвокатів до внутрішньо-національної сфери

надання правової допомоги викликало неоднозначну реакцію адвокатського співтовариства та бурхливу дискусію з даного питання серед науковців і практиків. Основним лейтмотивом вказаної дискусії стала проблема захисту інтересів українських адвокатів в умовах конкуренції із іноземними колегами.

В той же час, оцінюючи обґрунтованість, необхідність і своєчасність вищезазначеного кроку вітчизняного законодавця, окрім виключно інтересів національної адвокатури, необхідно виходити із сучасних тенденцій розвитку світового ринку юридичних послуг і, як похідних від цих тенденцій, особливостей транскордонної професійної діяльності

юристів в умовах прогресуючої глобалізації. Ґрунтовного дослідження вимагають питання щодо впливу вказаних тенденцій на адвокатуру та адвокатську діяльність як на національному, так і міжнародному рівнях. При цьому, окрім всього іншого, вкрай важливим є врахування міжнародно-правових зобов'язань, які бере на себе Україна у своєму прагненні інтегруватись у якості повноправного та конкурентоздатного учасника в загальносвітову систему вільного руху товарів і послуг.

У наукових публікаціях з питань адвокатури, проблема транскордонної діяльності адвокатів, як правило, розглядається в контексті зарубіжного досвіду надання іноземним адвокатам доступу до юридичної практики в певній країні, можливостей застосування такого досвіду в тій чи іншій національній правовій системі, а також особливостей здійснення професійної діяльності іноземними адвокатами [2, с. 34–36; 3, с. 11–20; 4, с. 26–31; 5, с. 14–16; 6]. В ряді дисертаційних досліджень специфіки функціонування західноєвропейської адвокатури підіймалися окремі аспекти лібералізації правового режиму транскордонної діяльності адвокатів в рамках Європейського Союзу [7, с. 253–268; 8, с. 51–65].

В той же час, майже повністю поза увагою науковців залишаються такі аспекти вказаної проблеми, як обумовленість транскордонної діяльності адвокатів, вплив загальносвітових інтеграційних та глобалізаційних процесів на розвиток правового режиму доступу адвокатів до здійснення професійної діяльності на території іншої від держави, у якій вони здобули кваліфікацію та відповідний професійний статус. Для кожної конкретної держави зазначені чинники у значній мірі актуалізуються з моменту її вступу до Світової організації торгівлі (далі – СОТ). З міжнародно-правової точки зору, набуття членства в СОТ, означає взяття на себе цілого ряду зобов'язань із лібералізації доступу іноземних фізичних і юридичних осіб до сфери надання послуг (в тому числі і юридичних) на своїй території.

У зв'язку із зазначеним вище, виникає необхідність дослідження того, яким чином міжнародно-правові зобов'язання, що взяла на себе Україна у зв'язку із вступом до СОТ, обумовлюють режим доступу іноземних адвокатів до сфери надання правової допомоги в Україні та порядок здійснення професійної діяльності такими адвокатами на її території.

Однією із найбільш визначальних тенденцій розвитку сучасного світу є глобалізація, що виражається в цілком об'єктивних і закономірних процесах економічної, політичної, культурної інтеграції та уніфікації в планетарному масштабі, внаслідок яких відбувається міжнародний поділ праці, транснаціональна міграція капіталу, людських та виробничих ресурсів, стандартизація законодавства, економічних та технічних процесів, а також зближення культур різних країн.

Глобалізація – це сучасна форма міжнародних відносин, яка характеризується поширенням взаємозалежності між країнами в економічній, політичній і культурній сферах практично на всю земну кулю. Глобалізація є певним етапом розвитку людської цивілізації, коли національні економіки вже не можуть нормально розвиватися в межах однієї держави, а міжнародні економічні зв'язки призвели до утворення транснаціональних корпорацій і глобальних (світових) ринків. Іншими словами, глобалізація являє собою комплексне геополітичне, геоекономічне і геокультурне явище, яке здійснює потужний вплив на всі сторони життєдіяльності суспільств [9].

Глобалізаційні процеси не могли не вплинути на сферу юридичних послуг. Згідно із доповідною запискою секретаріату Світової організації торгівлі, в результаті розширення торгівлі і появи нових напрямків в галузі підприємницького і торгового права відбувається безперервний приріст сектору юридичних послуг. Такі сегменти, як реструктуризація компаній, приватизація, транснаціональні злиття, права на інтелектуальну власність, забезпечення добросовісної

конкуренції сформували зростаючий попит на юридичні послуги все більш високого рівня складності. Це також призвело до появи нового типу юриста, який, на відміну від традиційного «місцевого судового адвоката», переважно зосереджений на юридичному супроводженні угод і інвестицій, які охоплюють всі країни світу, а також виконує функції із координації глобальних правочинів [10, с. 5].

Організація економічного співробітництва та розвитку (далі – ОЕСР), яка об'єднує 34 найбільш розвинених в економічному плані країни світу, дає наступну оцінку ролі юридичних послуг в глобалізаційному процесі: «Юридичні послуги відіграють ключову роль у сприянні бізнесу і є життєво важливою частиною інфраструктури, на якій тримається світова торгівля. Неможливо уявити проведення комерційних угод, особливо транснаціонального характеру, без вкладу юристів. Юридичні фірми в багатьох країнах виходять на міжнародний рівень, оскільки їх клієнти шукають можливості на ринку, схильного до стрімкої глобалізації, і потребують відповідного рівня обслуговування в різних юрисдикціях. Якщо таке обслуговування недоступне всередині країни, то тоді більша частина юридичної роботи, яка супроводжує будь-яку транснаціональну комерційну діяльність, буде виконуватись за кордоном» [11, с. 7].

Міжнародний торговий обіг та подальша глобалізація неможливі без транскордонного надання юридичних послуг. Загальносвітова торгова кон'юнктура, інтеграційні процеси в економічній, політичній, культурній та інших сферах суспільного життя на планеті невідворотно обумовлюють потребу у професійній юридичній діяльності без жорсткої прив'язки до території певної держави та її юрисдикції. Вирішення цієї проблеми призвело до ухвалення на міжнародно-правовому рівні загальновизнаних стандартів і правил, спрямованих на усунення перешкод для здійснення юридичної практики суб'єктами, які отримали свій професійний статус у країні іншій, ніж та, у якій має місце вказана практика.

В 2008 році Верховна Рада України ратифікувала Протокол про вступ України до СОТ [12] – провідної міжнародної організації, держави-члени якої забезпечують більше 96% загального обсягу світової торгівлі товарами та послугами. Основною метою СОТ є забезпечення глобальної лібералізації торгівлі шляхом поступового скасування всіх бар'єрів і обмежень, які встановлюються в національних правових системах для іноземних суб'єктів торгівельних відносин. Для цього Організація виробляє відповідні міжнародно-правові правила, яких повинні дотримуватися уряди держав-членів під час формування своєї політики у сфері торгівельних зв'язків із іноземними суб'єктами. Одним із ключових юридичних документів СОТ, в якому зосереджені вказані правила, є Генеральна угода про торгівлю послугами (англ. General Agreement on Trade in Services; далі GATS) [13]. Набуваючи членство в СОТ, кожна країна бере на себе зобов'язання, передбачені GATS, до числа яких, зокрема, відноситься забезпечення «національного режиму» для іноземних послуг і їх постачальників. Сказане означає обов'язок кожної держави-члена СОТ надати послугам і постачальникам послуг з будь-якої іншої держави-члена СОТ щодо всіх заходів, які торкаються поставки послуг, режим, не менш сприятливий, аніж той, який вона надає таким же своїм послугам або постачальникам послуг. По суті мова йде про усунення перешкод для доступу іноземних фізичних і юридичних осіб до певних сфер надання послуг шляхом поширення на вказаних осіб та їх професійну діяльність такого ж правового режиму, який передбачений і для національних суб'єктів надання аналогічних послуг.

Зважаючи на вищесказане, виникає питання про те, чи поширюються вимоги GATS на професійну діяльність адвокатів і чи можуть норми вказаного міжнародного акту виступати у якості правової передумови допуску адвоката, який підтвердив свою кваліфікацію і набув відповідного професійного статусу в одній

країні, до юридичної практики в іншій країні у тому ж обсязі, статусі і правовому режимі, який передбачений для представників національної адвокатури.

Якщо розглядати озвучене питання через призму законодавства України та вітчизняної правової доктрини, то відповідь на нього може виявитись досить неоднозначною. Справа в тім, що в правовій системі України професійна діяльність адвокатів характеризується поняттям «правова допомога», під якою розуміється реалізація та захист прав, свобод і законних інтересів особи, яка звертається за такою допомогою [14, с. 130; 15, с. 237; 16, с. 147]. Так, зокрема, п. 2. ч. 1 ст. 1 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» містить наступну законодавчу дефініцію: «адвокатська діяльність – незалежна професійна діяльність адвоката щодо здійснення захисту, представництва та надання інших видів правової допомоги клієнту».

Окрім цього, у середовищі науковців і практикуючих адвокатів сформувалося переконання, що правова допомога адвоката за своєю суттю не може вважатися послугою, оскільки таке ставлення до неї «принижує її значення у державі до рівня побутових послуг, що є неприпустимим» [17, с. 38]. На думку Л. А. Литовченко та О. В. Чуйко, правова допомога і юридичні послуги не можуть вважатися тотожними, оскільки перша є поняттям «більш високого юридично-нормативного порядку і ширшого соціально-правового змісту» [18, с. 156]. Надання правової допомоги, зазначає А. М. Чебаненко, – це вид професійної діяльності, а правові послуги – це різновид підприємницької діяльності [19, с. 28]. В. В. Печерський вважає, що зміст згадуваних понять значно відрізняється один від одного, що з необхідністю тягне за собою відмінності у суб'єктному складі осіб, діяльність яких спрямована на реалізацію правової (юридичної) допомоги і правових (юридичних) послуг. Правову допомогу можуть надавати тільки особи, уповноважені на це суспільством і за-

конодавцем – адвокати. Тільки їх діяльність може реалізувати всі види і форми юридичної допомоги. Юридичні послуги надаються особами, які мають юридичну освіту і відповідають встановленим законодавством вимогам [20, с. 54].

Згідно із позицією В. Ю. Панченка, на рівні наукових понять навряд чи правильно буде визначати юридичну допомогу через поняття юридичні послуги, оскільки, по-перше, юридична допомога не може бути послугою у значенні різновиду соціальної взаємодії, а, по-друге, юридична допомога не зводиться до юридичних послуг в економіко-правовому змісті, оскільки останні є лише однією із форм надання правової допомоги [21, с. 87–88].

На думку авторів праці «Теорія адвокатури», в основі розмежування розглядуваних понять, лежить соціальна обумовленість. Необхідність в правовій допомозі зумовлена тим, що без неї інтересам особи, яка її потребує, може бути завдана суттєва шкода, в той час як неотримання послуги настання таких негативних наслідків за собою не тягне, а лише ускладнює отримання певних благ. Звідси, відносини допомоги покладають на особу, що її надає, обов'язок діяти певним чином, забороняють відмовлятися від допомоги, встановлюють відповідальність за порушення вимог. В той же час, особа, що надає послуги, має значно більшу свободу у відносинах із суб'єктом їх отримання [22, с. 68–69].

На необхідності розмежування понять «правова допомога» і «правові послуги» вказують і інші дослідники [23, с. 503; 24, с. 29].

Відзначимо, що у переважній більшості розвинених країн Заходу адвокатська діяльність вважається нічим іншим, як наданням правових послуг, і розглядається через призму оплатного виконання адвокатом взятих на себе зобов'язань, що впливають із угоди між ним та його клієнтом. У зв'язку із цим, актуалізується питання компетентності дій адвоката по виконанню угоди із клієнтом та його професійної відповідальності за нена-

лежне виконання своїх зобов'язань. При цьому жодним чином не применшується соціальна роль адвокатури в правовій і демократичній державі. До такого висновку, зокрема, доводить аналіз норм Загального кодексу правил для адвокатів країн ЄС [25, с. 301–315].

Зауважимо, що характеристика адвокатської діяльності у якості надання правових послуг жодним чином не принижує її значимості та не «комерціалізує» праву допомогу адвоката. Подібні побоювання викликані тим, що терміни «послуга», «обслуговування» в Україні традиційно частіше за все використовуються саме стосовно до сфери підприємництва, реалізації діяльності суб'єктів господарювання, до числа яких адвокати не відносяться. Однак, більш широке тлумачення вказаного поняття дозволяє визначити його як діяльність, що здійснюється для задоволення певних потреб або інших зручностей наданих будь-кому [26]. При такому підході діапазон різновидів діяльності, що можуть іменуватися послугами, значно збільшується, з'являється можливість застосовувати поняття «послуга» у тих сферах, які взагалі із підприємництвом не мають нічого спільного. Так, законодавством України передбачається надання адміністративних послуг [27], публічних послуг [28], соціальних послуг [29]. В законі України «Про безоплатну правову допомогу» [30] правова допомога визначається як «надання правових послуг, спрямованих на забезпечення реалізації прав і свобод людини і громадянина, захисту цих прав і свобод, їх відновлення у разі порушення». Право на правову допомогу, згідно із тлумаченням Конституційного Суду України, представляє собою гарантовану Конституцією України можливість одержувати юридичні (правові) послуги [31]. То чому ж тоді адвокатська діяльність не може вважатися правовими послугами? Можливо, саме кваліфіковане надання останніх і є тією соціально корисною функцією, виконання якої покладено на адвокатуру.

Як бачимо, об'єктивно не існує ані законодавчих, ані доктринальних підстав

для заперечення того, що правова допомога адвоката повинна вважатися наданням послуг. Такий висновок в однаковій мірі є актуальним як для національних правових систем, так і для міжнародної системи транскордонної діяльності адвокатів.

В силу різноплановості видів діяльності, пов'язаних із наданням тих чи інших послуг, сформулювати юридично коректне визначення поняття «послуга» виявляється досить складно. Саме тому GATS в даному питанні обмежується найбільш загальним формулюванням: «послуги» включають будь-який вид послуг у будь-якому секторі за винятком послуг, що постачаються при виконанні функцій державної влади» (п. 3 (b) ст. I «Сфера застосування та визначення»). При цьому, не має жодного значення, хто є споживачем послуг і з якою метою вони надаються, а так само неважливо з точки зору GATS, який статус у постачальника послуг і який характер має його діяльність: підприємницький, некомерційний, професійний, публічний тощо (за винятком вищезгаданого виключення, що стосується виконання функцій державної влади). В результаті досягається глобальна і всеохоплююча дія GATS, під яку, безсумнівно, потрапляють і юридичні послуги, що надаються адвокатами.

Наведений висновок знаходить своє підтвердження, якщо звернутися до ще одного офіційного документу СОТ – Класифікаційного переліку секторів послуг (Services Sectoral Classification list – GNS/W/120) [32], який використовується під час ведення переговорів у межах GATS. Усі види послуг згруповані в Класифікаторі по 12 послідовно пронумерованим секторам. Сектор 1 «Ділові послуги» включає в себе 5 підсекторів, перший з яких і передбачає юридичні послуги (Legal Services). Для повного описання того, що слід вважати юридичними послугами Класифікатор відсилає до групи 861 Класифікації основних продуктів (СРС), затвердженої Статистичною комісією ООН в лютому 1989 року [33]. Значний обсяг описової частини групи 861

(із відповідними підгрупами) робить недоцільним його повнотекстове наведення в цьому дослідженні, однак комплексний її аналіз дає підстави стверджувати, що наведені в них правові послуги охоплюють всі без виключення напрямки професійної діяльності адвокатів¹.

Під дію GATS потрапляють всі способи транскордонного надання послуг особами з однієї країни-члена СОТ особам з іншої країни-члена СОТ. Один із таких способів, відповідно до п. 2 (d) ст. I GATS, передбачає присутність фізичних осіб країни-члена на території будь-якої іншої країни-члена.

Таким чином, розглянуті вище положення утворюють міжнародно-правові підстави для осіб, які набули статус адвоката в одній країні-члені СОТ, надавати правові (юридичні) послуги в іншій країні-члені СОТ шляхом особистої фізичної присутності на її території і здійснення професійної адвокатської діяльності з дотриманням норм міжнародного права і національного законодавства країни перебування. При цьому такі особи вправі розраховувати на застосування до них та їх послуг національного режиму, ідентичного до того, що поширюється на адвокатів та їх діяльність в середині країни. Зважаючи на членство України в СОТ, в даному випадку мова може йти про міжнародно-правові передумови здійснення професійної діяльності іноземними адвокатами на її території.

Тут варто зауважити, що при вступі кожної країни до СОТ, її конкретні зобов'язання щодо надання доступу осіб

¹ Для ілюстрації обґрунтованості таких тверджень наведемо лише декілька витягів описової частини групи 861 СРС: послуги з юридичних консультацій і представництва у зв'язку із кримінальним правом, іншими галузями права, окрім кримінального, передбаченими законом процедурами квазісудових трибуналів, колегій тощо; захист в розглядуваній справі а також юридична діяльність поза суду (вивчення юридичної документації, опитування свідків, вивчення поліцейських чи інших звітів тощо); послуги зі складання юридичної документації і засвідчення документів (в тому числі заповітів, шлюбних контрактів, комерційних контрактів, статутів підприємницьких компаній тощо); консультаційні послуги клієнтам, пов'язані із їх юридичними правами і обов'язками і наданням інформації з юридичних питань.

із інших країн-членів організації до різних сфер надання послуг на своїй території, є предметом обговорення з метою досягнення балансу власних інтересів та інтересів інших членів СОТ. Результати таких переговорів відображаються в національних розкладах конкретних зобов'язань, що є невід'ємною частиною GATS. Вказаний розклад визначає, до яких сфер послуг і на яких умовах країна відкриває доступ для осіб із інших країн-членів СОТ, а також в яких із цих сфер для іноземців буде діяти національний режим і які виключення з нього можливі. Відповідно до п. 5 Протоколу про вступ України до Світової організації торгівлі [34] відповідний розклад для нашої держави включає в себе Графік специфічних зобов'язань в секторі послуг, структурною частиною якого є Перелік вилучень з режиму найбільшого сприяння (РНС), відповідно до статті II ГАТС [35]. Підрозділ «Правові послуги» Переліку не передбачає жодних обмежень щодо доступу до ринку і національного режиму для наступних секторів: юридичні консультативні та представницькі послуги стосовно кримінального права; юридичні консультативні та представницькі послуги у судових процесах стосовно галузей права інших ніж кримінальне право; юридичні консультативні та представницькі послуги в адміністративних процедурах; юридична документація і послуги з сертифікації; інші юридичні консультативні та інформаційні послуги, крім нотаріальних послуг; надання консультаційних послуг з питань внутрішнього законодавства, міжнародного законодавства та законодавства третіх країн.

Отже, Україна при вступі до СОТ не встановила жодних обмежень і виключень стосовно режиму найбільшого сприяння для сфери надання правових послуг, що, в свою чергу, означає відсутність на рівні міжнародних зобов'язань України перешкод для здійснення професійної діяльності іноземними адвокатами на її території в однаковому правовому режимі із вітчизняними адвокатами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>.
2. Мельниченко Р. Г. Правовое положение иностранных адвокатов в правовых системах различных государств / Р. Г. Мельниченко // Адвокатская практика. – 2003. – № 1. – С. 34–36.
3. Кольцов А. А. Представительство иностранных лиц в арбитражном процессе / А. А. Кольцов // Право и экономика. – 2006. – № 11. – С. 11–20.
4. Воронцова И. В. Об участии иностранных адвокатов в судопроизводстве по гражданским делам / И. В. Воронцова // Евразийская адвокатура. – 2013. – № 1. – С. 26–31.
5. Микітенко А. В. Іноземний адвокат в Україні: деякі аспекти діяльності / А. В. Микітенко // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2013. – № 5. – С. 14–16.
6. Коч О. Особливості трансдержавної діяльності адвокатури / О. Коч // Юридичний журнал. – 2013. – № 3. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=3962>.
7. Деханов С. А. Адвокатура в Западной Европе: опыт и современное состояние: дис. .. докт. юрид. наук: спец. 12.00.11 / С. А. Деханов. – М., 2011. – 383 с.
8. Дюкина В. Р. Гражданско-правовое регулирование оказания адвокатских услуг в праве Европейского Союза: дисс. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.03 / Р. Р. Дюкина. – Москва, 2014. – 201 с.
9. Волович О. О. Глобалізація: переваги і загрози для нашої країни / О. О. Волович // Національний інститут стратегічних досліджень. Регіональний філіал у м. Одесі: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://od.niss.gov.ua/articles/485/>
10. Legal Services. Background Note by the Secretariat // World Trade Organization. Council for Trade in Services. S/C/W/43, 6 July 1998. – 27 p.
11. Managing request-offer negotiations under the GATS: the case of legal services. Working Party of the Trade Committee. TD/TC/WP(2003)40/FINAL. OECD Trade Policy Working Paper № 2 by Massimo Geloso Grosso / Organisation for Economic Co-operation and Development, Trade Committee. 14-Jun-2004. – 42 p.
12. Про ратифікацію Протоколу про вступ України до Світової організації торгівлі: Закон України від 10.04.2008 р.: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/250-17>.
13. Генеральна угода про торгівлю послугами: ухвалена за результатами Уругвайського раунду багатосторонніх торговельних переговорів у січні 1995 р. // Офіційний вісник України. – 2010. – № 84. – Ст. 2989.
14. Андрусів В. Г. Співвідношення забезпечення адвокатурою права на захист з наданням правової допомоги / В. Г. Андрусів // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2006. – № 12. – С. 126–131.
15. Шрамко Ю. Т. Законодавче регулювання інституту безоплатної правової допомоги в країнах СНД та Балтії (порівняльний аналіз) / Ю. Т. Шрамко // Держава і право. Юридичні і політичні науки: зб. наук. пр. / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. – К., 2009. – № 44. – С. 232–238.
16. Хмелевська Н. В. Розмежування понять «правова допомога» та «юридична допомога» як основа цілісної системи правової допомоги / Н. В. Хмелевська // Вісник Академії адвокатури України. – 2012. – № 3. – С. 143–149.
17. Варфоломеева Т. В. Защита в уголовном судопроизводстве / Т. В. Варфоломеева. – К.: Институт адвокатуры при Киевском университете имени Тараса Шевченко, 1998. – 204 с.
18. Литовченко Л. А. Поняття «право на правову допомогу» та «правова допомога» в контексті конституційного та цивільно-процесуального законодавства / Л. А. Литовченко, О. В. Чуйко // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. – 2011. – № 4. – С. 152–161.
19. Чабаненко А. Правова допомога і правові послуги – «дві великі різниці» / А. Чабаненко. – Закон і бізнес. – 2001. – № 7. – С. 28.
20. Печерский В. В. Юридическая помощь и юридическая услуга: формирование и сравнение понятий / В. В. Печерский // Вопросы адвокатуры. – 2005. – № 1. – С. 52–55.
21. Панченко В. Ю. Юридическая помощь (вопросы общей теории): монография / В. Ю. Панченко. – Красноярск: Сиб. Федер. ун-т, 2011. – 279 с.
22. Воробьев А. В. Теория адвокатуры / А. В. Воробьев, А. В. Поляков, Ю. В. Тихонравов. – М.: Изд-во «Грантъ», 2002. – 496 с.
23. Омельченко Т. В. Законодавче закріплення терміну «правова допомога» / Т. В. Омельченко // Форум права. – 2012. – № 3. – С. 500–504.
24. Ісакова В. М. Правова допомога: основні підходи до визначення / В. М. Ісакова // Юрист України. – 2012. – № 4. – С. 25–30.
25. Святоцький О. Д. Адвокатура: історія і сучасність / О. Д. Святоцький, В. В. Медведчук. – К.: Ін Юре, 1997. – С. 301–315.
26. Данилюк Т. І. Сутність поняття «послуга»: теоретичні аспекти / Т. І. Данилюк // Ефективна економіка. – 2014. – № 8: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3247>.

27. Про адміністративні послуги: Закон України від 06.09.2012 р.: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/5203–17>.
28. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 р.: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1700–18/page>.
29. Про соціальні послуги: Закон України від 19.06.2003 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/966–15>.
30. Про безоплатну правову допомогу: Закону України від 02.06.2011 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3460–17/page>.
31. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням громадянина Солдатова Геннадія Івановича щодо офіційного тлумачення положень статті 59 Конституції України, статті 44 Кримінально-процесуального кодексу України, статей 268, 271 Кодексу України про адміністративні правопорушення (справа про право вільного вибору захисника) від 16 листопада 2000 року № 13рп/2000: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/v013p_710–00.
32. Services Sectoral Classification List. World Trade Organization. Note by the Secretariat: MTN.GNS/W/120 10 July 1991 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.wto.org/english/tratop_e/serv_e/mtn_gns_w_120_e.doc.
33. Классификация основных продуктов (СРС). Версия 1.1.: Статистические документы Серия М № 77 / Департамент по экономическим и социальным вопросам Секретариата Организации Объединенных Наций. Статистический отдел. – Нью-Йорк: Издание Организации Объединённых Наций, 2005. – 764 с.
34. Протокол про вступ України до Світової організації торгівлі від 5 лютого 2008 р.: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/981_049.
35. Перелік вилучень з режиму найбільшого сприяння (РНС), відповідно до статті II ГАТС від 25.01.2008 р.: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/file/docs/4/d261546.doc>.

Goicharenko I. Ukraine's membership in WTO as an international-legal precondition of professional activities of foreign advocates on its territory.

The article examines the international legal prerequisites of the professional activities of foreign lawyers in Ukraine, due to globalization processes and its membership in the World Trade Organization. Based on actual transformational trends in international trading conditions, integration processes in the economic, political, cultural and other spheres of public life on the planet as a whole, the author examines the changing nature of international law on the universally recognized standards and rules aimed at removing obstacles to implementation legal practice out of state of getting appropriate professional status. Considering these changes in the light of the legislation of Ukraine and national legal doctrine, the author notes in the presence of certain essential features caused by the presence in the legal circulation of the term «legal aid» and its difference from the concept of «legal services» whose analysis is carried out on the basis of legal documents International character. The author argues that there is no objective legal or doctrinal grounds for denying that the legal aid of lawyers be called as the provision of services. Such a conclusion is equally important for both national legal systems and the international system of cross-border activities of lawyers.

Based on the analysis the author concludes that persons who have acquired the status of a lawyer in a member country of the WTO, may provide legal services in another member state of WTO through personal presence on its territory and the exercise of professional legal practice in compliance with international law and national legislation of the host country, hoping thus to use them and their services national treatment identical to that which applies to lawyers and their activities within the country.

The legislation of Ukraine, as is proved by the author does not set any limitations and barriers to professional activity by foreign lawyers on its territory in the same legal regime with national lawyers.

Keywords: *World Trade Organization, General Agreement on Trade in Services, legal services, foreign lawyers, cross-border lawyer activity.*

Стаття надійшла до редакції журналу 20 березня 2016 р.